

اندیشه نظامی سپهد شهید

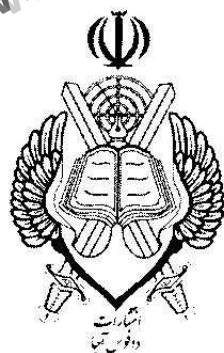
علی صیاد شیرازی

مؤلفان:

بابک معظمی گودرزی

عبدالعلی پورشاسب

مسعود بختیاری

انتشارات دانشگاه فرماندهی و ستاد ارتش جمهوری اسلامی ایران

۱۴۰۳

سرشناسه	معمظمی گودرزی، بابک، ۱۳۵۳
عنوان و نام پدیدآور	اندیشه نظامی سپهبد شهید علی صیادشیرازی/ مؤلفان بابک معمظمی گودرزی، عبدالعلی پورشاسب، مسعود بختیاری
مشخصات نشر	تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، دانشگاه فرماندهی و ستاد، انتشارات دافوس، ۱۴۰۳
مشخصات ظاهری	۴۷۱ ص.
شابک	۹۷۸-۶۲۲-۸۳۳۰-۲۵-۹
وضعیت فهرست نویسی	فیبا
یادداشت	کتابنامه: ص. [۴۶۱] - ۴۷۱.
موضوع	صیادشیرازی، علی، ۱۳۲۳-۱۳۷۸ - دیدگاه درباره سیاست نظامی
موضوع	سیاست نظامی Military policy
موضوع	ایران -- سیاست نظامی Iran -- Military policy
شناسه افزوده	پورشاسب، عبدالعلی، ۱۳۲۷
شناسه افزوده	بختیاری، مسعود، ۱۳۲۰
شناسه افزوده	دانشگاه فرماندهی و ستاد آجا، انتشارات دافوس
اطلاعات رکورد	فیبا
کتابشناسی	

عنوان: اندیشه نظامی سپهبد شهید علی صیاد شیرازی

مؤلفان: بابک معمظمی گودرزی، عبدالعلی پورشاسب و مسعود بختیاری

صفحه آرای: امیرحسین رضایی

طراح جلد: علیرضا اکبرپور

ناشر: دافوس

شمارگان: ۱۰۰۰

تعداد صفحه: ۴۷۱ ص

نوبت چاپ: چاپ اول

تاریخ نشر: ۱۴۰۳

چاپ و صحافی: مدیریت چاپ، انتشارات و فصلنامه دانشگاه فرماندهی و ستاد آجا

قیمت: ۴.۹۰۰.۰۰۰ ریال

نشانی: تهران، میدان پاستور، خیابان دانشگاه جنگ، دانشگاه فرماندهی و ستاد، انتشارات دافوس

تلفن: ۰۲۱-۶۶۴۷۰۴۸۶، ۰۲۱-۶۶۴۱۴۱۹۱

مسئولیت صحت مطالب بر عهده مؤلفان می باشد.

کلیه حقوق برای دافوس آجا محفوظ است. (نقل مطالب با ذکر مأخذ بلامانع است).

فهرست مطالب

۱۷.....	فصل اول: مفهوم شناسی
۱۸.....	مفاهیم اندیشه نظامی
۱۸.....	مفاهیم نظامی
۱۸.....	جامعه‌ی نظامی
۱۹.....	امور یا مسائل نظامی
۲۱.....	اندیشه
۲۲.....	اندیشه نظامی
۲۳.....	تعریف اندیشه‌ی نظامی
۲۴.....	فلسفه‌ی نظامی
۲۴.....	ایدئولوژی نظامی
۲۵.....	نظریه‌ی نظامی
۲۵.....	دکترین نظامی
۲۶.....	استراتژی و استراتژی نظامی
۲۷.....	تاکتیک نظامی
۲۷.....	ارتباط اندیشه‌ی نظامی با سایر مفاهیم
۳۳.....	جایگاه اندیشه نظامی نسبت به سایر علوم
۳۴.....	جمع‌بندی مفاهیم اندیشه نظامی
۳۸.....	چیستی اندیشه نظامی به لحاظ معرفت‌شناسی
۳۸.....	مفهوم دانش یا علم
۴۴.....	منطق و روش‌های بررسی اندیشه نظامی
۴۹.....	جمع‌بندی منطق و روش‌های بررسی اندیشه نظامی
۵۱.....	نظریه و تبیین
۶۳.....	جمع‌بندی نظریه و تبیین
۶۵.....	عوامل شکل‌گیری اندیشه نظامی

عوامل تاریخی و زمانی (مقتضیات زمانی)	۶۵
عوامل مکانی (جغرافیایی و زیست محیطی)	۶۶
عوامل شخصیتی	۶۷
عوامل نظامی	۶۸
عوامل فرهنگی	۶۹
تأثیر و تأثر متقابل اندیشه و عمل	۷۰
جمع بندی عوامل شکل گیری اندیشه نظامی	۷۰
مراحل شکل گیری اندیشه نظامی	۷۲
بررسی و تشخیص ماهیت، سبب و علل بی نظمی و مشکل یا بحران	۷۳
جمع بندی مراحل شکل گیری اندیشه نظامی	۷۸
روشهای متداول بیان و ارائه اندیشه ها	۸۱
جمع بندی چگونگی بیان و بررسی اندیشه نظامی	۸۴

فصل دوم: تاریخچه اندیشه نظامی ایران و جهان ۸۷

سیر تحول اندیشه نظامی در ایران	۸۸
اندیشه نظامی ایلامیان	۸۸
اندیشه نظامی در دوران آریایی	۹۰
اندیشه نظامی مادها	۹۴
اندیشه نظامی هخامنشیان	۹۶
اندیشه نظامی از اشکانیان تا ورود اسلام	۹۸
اندیشه نظامی در قرن های اولیه ایران بعد از اسلام	۱۰۴
اندیشه نظامی (از قرن هفتم تا قرن دهم هجری)	۱۰۶
اندیشه نظامی (از قرن دهم تا دوازدهم هجری)	۱۰۷
اندیشه نظامی ایران در دوران قاجار	۱۱۰
اندیشه نظامی در دوران پس از پیروزی انقلاب اسلامی	۱۱۱
جمع بندی سیر تحول اندیشه نظامی در ایران	۱۱۵

۱۲۰ اندیشه نظامی در جهان

۱۲۶ اندیشه‌ی نظامی یونان باستان

۱۳۱ فصل سوم: اندیشه نظامی در ادیان الهی

۱۳۲ اندیشه‌ی نظامی در اوستا و آیین زرتشت

۱۳۷ اندیشه‌ی نظامی یهود

۱۴۱ اندیشه‌ی نظامی در مسیحیت

۱۴۲ اندیشه نظامی در اسلام

۱۴۷ جمع‌بندی اندیشه نظامی در ادیان الهی

۱۵۱ فصل چهارم: مبانی نظری اندیشه نظامی

۱۵۲ اندیشه‌ی نظامی سون تزو

۱۵۹ اندیشه‌های نظامی ماکیاولی

۱۶۳ اندیشه‌های نظامی گروسوس

۱۶۵ اندیشه‌ی ژان ژاک روسو؛ جنگ و حق

۱۷۰ اندیشه نظامی بزرگمهر

۱۷۰ اندیشه سیاسی نظامی آگوستین قدیس

۱۷۱ اصول اندیشه نظامی مولتکه

۱۷۲ ارکان و اندیشه نظامی مکیندر

۱۷۲ ارکان اندیشه نظامی ماهان

۱۷۲ آراء و اندیشه نظامی امام خمینی (ره)

۱۷۶ جمع‌بندی اندیشه نظامی برخی از متفکران بزرگ جهان

۱۸۲ چارچوب نظری اندیشه نظامی

۱۸۵ فصل پنجم: دفاع مقدس و شهید صیاد

۱۸۶ وضعیت جنگ تحمیلی قبل از تصدی فرماندهی نیروی زمینی ارتش توسط شهید صیاد

۱۸۶ وضعیت نیروی خودی قبل از آغاز جنگ

۱۸۷	وضعیت نیروهای در مرزهای ایران و عراق
۱۸۸	حمله عراق به ایران
۱۹۴	وضعیت دفاع مقدس بعد از تصدی فرماندهی نیروی زمینی توسط شهید صیاد
۱۹۴	فتح و پیروزی
۱۹۶	عملیات طریق القدس (کربلا ۱) فتح بستان
۱۹۷	فعالیت های نیرویی هوایی
۱۹۷	عملیات لشکر ۸۱ زرهی و تیپ ۵۸ ذوالفقار (مطلع الفجر)
	عملیات آفندی لشکر ۲۸ پیاده سنندج و سپاه پاسداران مریوان و پاوه (محمد رسول الله (ص))
۱۹۸	
۱۹۸	عملیات فتح المبین (طرح کربلا ۲)
۲۰۸	عملیات رمضان، (کربلا ۴)
۲۱۰	عملیات آفندی جبهه خلیه مناطق اشغالی باقیمانده
۲۱۵	توسعه نظامی ارتش عراق
۲۲۲	وضعیت دفاع مقدس بعد از استعفای شهید صیاد از فرماندهی نیروی زمینی
۲۲۲	رکود نسبی در جبهه جنوب
۲۲۷	سال های سخت پایانی
	تحول های سیاسی، نظامی و فرهنگی حادث شده در محدوده زمانی زندگی نظامی شهید صیاد
۲۳۵	

فصل ششم: ویژگی های اعتقادی در اندیشه و عمل شهید صیاد ۲۴۳

	ویژگی های اعتقادی در اندیشه و عمل شهید صیاد مشتمل بر؛ انس با قرآن، توسل به آیات الهی،
۲۴۴	ایمان به نصرت الهی، تقوای الهی و نماز اول وقت
۲۴۴	انس با قرآن در اندیشه و عمل شهید صیاد
۲۴۸	ایمان به نصرت الهی در اندیشه و عمل شهید صیاد
۲۵۱	تقوای الهی در اندیشه و عمل شهید صیاد
۲۵۳	توسل به خداوند یکتا در اندیشه و عمل شهید صیاد

۲۵۵	 نماز اول وقت در اندیشه و عمل شهید صیاد
۲۵۷	 اعتقاد به پیروزی حق بر باطل در اندیشه و عمل شهید صیاد
۲۵۸	 شهادت طلبی در اندیشه و عمل شهید صیاد
۲۶۰	 انس با علمای اسلام در اندیشه و عمل شهید صیاد
۲۶۲	 پیروی از ائمه اطهار (ع) در اندیشه و عمل شهید صیاد
۲۶۲	 تربیت دینی در اندیشه و عمل شهید صیاد
۲۶۵	 توسل به ائمه اطهار در اندیشه و عمل شهید صیاد
۲۶۶	 فرهنگ انتظار در اندیشه و عمل شهید صیاد
۲۶۷	 ولایت پذیری در اندیشه و عمل شهید صیاد
۲۷۲	 اخلاص در اندیشه و عمل شهید صیاد
۲۷۸	 تعهد در اندیشه و عمل شهید صیاد
۲۷۹	 تواضع در اندیشه و عمل شهید صیاد
۲۸۱	 صبر در اندیشه و عمل شهید صیاد
۲۸۲	 طهارت در اندیشه و عمل شهید صیاد
۲۸۲	 قدرشناسی در اندیشه و عمل شهید صیاد
۲۸۴	 رعایت اصول جنگ در اندیشه و عمل شهید صیاد
۲۹۰	 رعایت اصول و قواعد اساسی در رزم در اندیشه و عمل شهید صیاد
۲۹۷	 خستگی ناپذیر در اندیشه و عمل شهید صیاد
۳۰۷	 قانون پذیری در اندیشه و عمل شهید صیاد
۳۰۸	 مسئولیت پذیری در اندیشه و عمل شهید صیاد

فصل هفتم: مبانی رهبری و مدیریتی در اندیشه شهید صیاد ۳۱۱

۳۱۲	 توانایی ذاتی در اندیشه و عمل شهید صیاد
۳۱۵	 قاطعیت در اندیشه و عمل شهید صیاد
۳۱۶	 قدرت تصمیم گیری در اندیشه و عمل شهید صیاد
۳۱۸	 مدیریت بحران در اندیشه و عمل شهید صیاد

مدیریت در اندیشه و عمل شهید صیاد	۳۲۰
توانایی ذاتی در اندیشه و عمل شهید صیاد	۳۳۹
ظلم‌ستیزی در اندیشه و عمل شهید صیاد	۳۴۰

فصل هشتم: مبانی سیاسی، فرهنگی و اجتماعی در اندیشه شهید صیاد ۳۴۳

پرهیز از آفات سیاسی در اندیشه و عمل شهید صیاد	۳۴۴
امید در اندیشه و عمل شهید صیاد	۳۴۵
فرهنگ انقلابی در اندیشه و عمل شهید صیاد	۳۴۶
محبوبیت در اندیشه و عمل شهید صیاد	۳۴۷
ارزش‌های اجتماعی در اندیشه و عمل شهید صیاد	۳۵۰

فصل نهم: تحولات و تجارب مؤثر بر شکل‌گیری اندیشه نظامی شهید صیاد ۳۵۷

تحولات سیاسی بعد از دفاع مقدس مؤثر بر اندیشه نظامی شهید صیاد	۳۵۸
تحولات نظامی قبل از دفاع مقدس مؤثر بر شکل‌گیری اندیشه نظامی شهید صیاد	۳۶۰
ایجاد وحدت ارتش و سپاه در مبارزات ضدانقلاب	۳۶۳
انتسابات مؤثر بر شکل‌گیری اندیشه نظامی شهید صیاد	۳۶۳
حوادث نظامی دفاع مقدس مؤثر بر شکل‌گیری اندیشه نظامی شهید صیاد	۳۶۴
پیروزی‌ها دفاع مقدس متأثر از اندیشه نظامی شهید صیاد	۳۶۵
انتسابات بعد از دفاع مقدس متأثر از اندیشه نظامی شهید صیاد	۳۶۵
اندیشه نظامی شهید صیاد در خصوص زنده نگه داشتن ارتش	۳۶۶
تجارب نظامی شهید صیاد	۳۶۷
ایجاد وحدت در نیروهای رزمنده	۳۷۱
تجارب شهید صیاد در حوزه اطلاعات	۳۷۳
تجارب نظامی شهید صیاد تغییر فرهنگ و نگرش در ارتش	۳۷۴
تجارب شهید صیاد در خصوص اهمیت شناسایی	۳۷۴
تجارب شهید صیاد در خصوص لزوم شناخت نیروهای خودی در منطقه عملیات	۳۷۸

۳۸۳	 تجارب شهید صیاد در خصوص پشتیبانی رزمی
۳۸۴	 تجارب شهید صیاد در خصوص لجستیک
۳۸۵	 ابتکار عمل در عملیات
۳۸۷	 برآورد عملیاتی مناسب
۳۸۹	 هدایت جنگ شهری
۳۸۹	 توجیه قبل از عملیاتی
۳۹۰	 کاربرد مناسب توپخانه و سلاح‌های اجتماعی
۳۹۱	 کاربرد مناسب هوانیروز
۳۹۲	 هدایت عملیات‌های راهبردی
۴۰۱	 مراقبت از کارکنان در مقابل آسیب‌های اجتماعی

فصل دهم: آراء و تفکرات نظامی شهید صیاد..... ۴۰۳

۴۰۴	 فرهنگ بسیجی در اندیشه شهید صیاد
۴۰۵	 جنگ و صلح در اندیشه شهید صیاد
۴۰۶	 دفاع در اندیشه شهید صیاد
۴۰۷	 نگرش فراسازمانی به جنگ و دفاع در اندیشه شهید صیاد
۴۰۸	 تدافعی بودن جنگ در اندیشه شهید صیاد
۴۰۸	 مجاهدت در راه خدا در اندیشه شهید صیاد
۴۱۰	 ابعاد سیاسی، اجتماعی و فرهنگی جنگ در اندیشه شهید صیاد
۴۱۱	 منابع دکترین نظامی در اندیشه شهید صیاد
۴۱۲	 نتایج دکترین نظامی در اندیشه شهید صیاد
۴۱۴	 شناخت نیروهای خودی در اندیشه شهید صیاد
۴۱۶	 ترکیب مقدس نیروهای رزمنده
۴۱۸	 تلفیق فرهنگ سازمانی
۴۱۹	 شناخت عوامل تفرقه عامل ایجاد وحدت
۴۲۰	 استفاده از تجارب ایجاد وحدت

۴۲۳	ترکیب انگیزه و تخصص عامل پیروزی
۴۲۴	روحیه و پیروزی لازم و ملزوم هم
۴۲۵	رهبری انقلاب عامل پیروزی
۴۲۶	وحدت فرماندهی عامل پیروزی
۴۲۷	وحدت رزمندگان عامل پیروزی
۴۳۳	حرص و طمع عامل شکست
۴۳۴	تفرقه عامل شکست
۴۳۵	ضعف در وحدت فرماندهی عامل شکست
۴۳۶	غافلگیری عامل شکست
۴۳۶	عدم توجه به تجارب شکست‌ها عامل شکست
۴۳۷	مبانی اعتقادی و نظری (مقوله‌های زمینهای) اندیشه شهید صیاد کدام است؟
۴۴۲	تحول‌های سیاسی، نظامی و فرهنگی (مقوله‌های علی) مؤثر بر شکل‌گیری اندیشه صیاد
۴۴۴	تحول‌های نظامی مؤثر بر شکل‌گیری اندیشه نظامی شهید صیاد
۴۴۵	آراء، تفکرات و تجارب نظامی شهید صیاد
۴۴۸	تجارب مؤثر در شکل‌گیری اندیشه شهید صیاد
۴۴۸	آراء و تفکرات نظامی شهید صیاد (مقوله‌های پیامدی)

۴۵۳ فصل یازدهم: نتیجه‌گیری

۴۵۴	تفسیر الگوی اندیشه نظامی شهید صیاد
-----	------------------------------------

۴۶۱ منابع و مأخذ

۴۶۲	منابع فارسی
۴۷۱	منابع انگلیسی

پیشگفتار

شناسایی اندیشه نظامی حاکم بر دوران معاصر به ویژه بعد از پیروزی انقلاب اسلامی و وقوع جنگ تحمیلی لزوم توجه به اندیشه فرماندهان شاخص در هشت سال دفاع مقدس را لازم و ضروری به نظر می‌رساند، به همین منظور پرداختن به اندیشه نظامی فرماندهانی همچون شهید صیاد شیرازی می‌تواند وی را به عنوان یک الگوی نظامی و صاحب سبکی خاصی از اندیشه نظامی معرفی نماید.

با توجه به اینکه در تحقیق کیفی یافته‌ها از طریق فرایند آماری با هدف کمی سازی به دست نمی‌آید. روش تحقیق توصیفی تحلیلی با رویکرد کیفی بوده است.

قلمرو زمانی این تحقیق اسناد و مدارک دوران زندگی نظامی شهید صیاد از مهرماه ۱۳۴۳ تا ۲۱ فروردین ماه ۱۳۷۸ را شامل می‌شود. قلمرو مکانی این تحقیق منطقه‌ی فعالیت‌های شهید صیاد شیرازی در قلمرو سرزمین جمهوری اسلامی ایران است و قلمرو موضوعی تحقیق علوم فلسفی و با رویکرد اندیشه نظامی است.

از آنجایی که محققین نوع الگوی موردنظر خود را الگوی محتوایی برگزیده است و اینکه مبانی نظری و اعتقادی، تحولات سیاسی، فرهنگی و نظامی و آراء، تفکر و تجارب سه رأس تشکیل دهنده اندیشه نظامی می‌باشند، لذا در این تحقیق پس از بررسی ادبیات نظری، اسناد و مدارک و نظر خبرگان و مشورت با استادان راهنما و مشاور، مبانی نظری و اعتقادی، تحولات سیاسی، فرهنگی و نظامی و آراء، تفکر و تجارب نظامی شهید علی صیاد شیرازی استخراج و شاکله چارچوب نظری شکل گرفت و در نهایت با طراحی چارچوب مفهومی، الگوی اندیشه نظامی شهید صیاد تبیین شده است.

جامعه آماری این تحقیق کلیه دست‌نوشته‌ها، سخنرانی‌ها و فیلم‌های مرتبط با موضوع تحقیق است که هیئت معارف جنگ شهید صیاد شیرازی تاکنون منتشر کرده است.

در نهایت حاصل سه مرحله کدگذاری و دریافت نظر خبرگان پاسخ به سؤالات تحقیق بود که به ترتیب: مبانی نظری و اعتقادی در اندیشه شهید صیاد مشتمل بر ۴ مقوله: مبانی توحیدی، معاد و عدالت، امامت و ولایت‌پذیری و ارزش و کرامات انسانی است. مبانی سازمانی احصاء شده از اندیشه شهید صیاد شامل ۲ زیرمقوله قدرت رهبری و مبانی مدیریتی است. مقوله مبانی سیاسی

شامل ۴ زیرمقاله و مقوله مبانی اجتماعی (ارزش‌های اجتماعی) شامل ۵ زیرمقاله احصاء شده است. تحولات سیاسی مؤثر بر شکل‌گیری اندیشه شهید صیاد در سه مقطع زمانی مورد تحلیل قرار گرفته که تحولات سیاسی قبل، در زمان دفاع مقدس و بعد از دفاع مقدس مؤثر بر اندیشه نظامی شهید صیاد بوده است. تحولات فرهنگی مؤثر بر شکل‌گیری اندیشه نظامی شهید صیاد تحت ۲ زیرمقاله تحلیل گردیده و تحولات نظامی مؤثر بر شکل‌گیری اندیشه نظامی شهید صیاد در سه مقطع زمانی، قبل، در زمان دفاع مقدس و بعد از دفاع مقدس احصاء شده است. تجارب نظامی شهید صیاد تحت عنوان ۸ مقوله: اقدامات در سطح کلان راهبردی، در حوزه اطلاعات، در حوزه آموزش، در حوزه پشتیبانی، تجارب عملیاتی، در حوزه نیروی انسانی، در حوزه رعایت اصول جنگ و در حوزه رعایت اصول و قواعد اساسی در رزم احصاء شده است.

و در نهایت آراء و تفکرات نظامی شهید صیاد احصاء که بسیج در اندیشه شهید صیاد دارای ویژگی‌های همچون عامل پاک و مقدس بودن، فرشته نجات بودن در صحنه نبرد حق علیه باطل و شخصیتی بالیافت و بصیرت است که لزوم داشتن فرهنگ بسیجی برای جامعه گذشته و حال کشور ضروری می‌نماید.

جنگ و صلح در اندیشه شهید صیاد دارای ویژگی‌های برتری اراده انسان بر سلاح، عدم اعتماد به دشمن، نگرش فرا سازمانی به جنگ و دفاع، مجاهدت در راه خدا، چندبعدی (سیاسی، فرهنگی و اجتماعی) بودن جنگ، عبادت و تدافعی بودن جنگ است، و شهید صیاد، دفاع مقدس را عامل برکات مختلف می‌داند. در اندیشه شهید صیاد ارتش اسلام دارای دکرترین مستقل است که می‌تواند بر اساس سه منبع: ۱- قانون اساسی ۲- تجربه تاریخ ۳- مشی ولایت تدوین گردد. ۱.

دکرترین نظامی ارتش اسلام دارای ویژگی‌های: ۱- حاکمیت روحیه ایمان و اعتقاد به الله در طریقت مکتب مبین اسلام ۲- مشی ولایتی. ۳- استحکام و انسجام- بر پایه انضباط معنوی و ظاهری و اطاعت ولایتی استوار است. ۳- فرهنگ شهادت ۴- بافت و ترکیب - صف آهنین ۵- وجه جهانی - حامی مستضعفان ۶- بنیه دفاعی اصیل - به پیروی از فرمان خدا است؛ و نتایج دکرترین نظامی ارتش اسلام در اندیشه شهید صیاد شامل: ۱- داشتن دکرترین مستقل ۲- عدم وابستگی ۳- منحصربه‌فرد بودن ۴- اصالت داشتن ۵- برگرفته از تجارب دفاع مقدس ۶- ویژگی خاص.

شهید صیاد در اندیشه نظامی خود اهمیت ویژه‌ای به دشمن‌شناسی و شناخت نیروهای خودی می‌دهد و مهم‌ترین عوامل ایجاد وحدت را: قدرت رهبری، ترکیب مقدس نیروهای رزمنده، ایمان به وحدت، رعایت عدالت، شناخت عوامل تفرقه، تلفیق فرهنگ‌سازمانی می‌داند و عوامل پیروزی را: وحدت رزمندگان، رهبری انقلاب، وحدت فرماندهی، استقامت، پشتیبانی مردمی، ترکیب انگیزه و تخصص، بصیرت و روحیه و پیروزی لازم و ملزوم هم می‌داند و عوامل تفرقه در اندیشه شهید صیاد شامل: تمام کردن جنگ به نام خود و سازمان مربوطه، عدم تقویت متعادل نیروها، عدم توجه به تفاوت فرهنگ‌سازمانی، تعصب سازمانی، خودبینی و تعصب به دسته خود می‌داند. در اندیشه شهید صیاد عوامل شکست: ضعف ایمان، حرص و طمع، غرور، تفرقه، ضعف در وحدت فرماندهی، ضعف در تخصص‌های نظامی، غافلگیری، عدم توجه به تجارب شکست‌ها است.